

Az igénylők listája hosszú...

Újraosztjuk a pártvagyonot

Épületmizéria van ország-szerte. Mert ugye szép-szép, hogy számos új szövetség, párt, egyesület alakul, és újjáélednek történelmi hagyományokkal bíró szervezetek (ha ez lenne a demokrácia egyetlen fokmérője, jól is állnánk). Működésük-höz azonban helyre, pontosabban helyiség(ek)re, épület(ek)re van szükségük. Itt elég csak azzal példálózni, hogy az újonnan alakult pártok Szegeden félreeső helyen levő, lerobbant épületekben pincehelyiségeket, szűk kis irodákat kaptak a választási kampány kezdetén, vagy hogy a katolikus egyház — a templomokon, plébániákon kívül — egyedül a Dugonics téri volt katolikus házban kapott néhány helyiséget. Ezért is kísérik fokozott érdeklődés, mi lesz a sorsa az egykori MSZMP- vagyonnak, ki lesz a gazdája a munkásörökség épületeinek.

Ismeretes, hogy a kormánypárt, az MSZP megtartotta azokat az MSZMP-épületeket, melyeket az újjáalakulása utáni működéséhez szükségesnek gondolt. Az is köz tudott (bár vitatott), hogy a volt pártigantalanok sorsáról a kormányhivatott határozni, s az igénylők listája hosszú. A legutóbbi kormányülésen a volt pártépületek háromnegyedét — a városi, községi, körzeti pártszékházakat — végleg a helyi tanácsok kezelésébe adták. A megyei pártszékházakat, oktatási központokat, üdülőket, illetve a nagyobb városok pártszékházairól március elején döntöttek — tudtuk meg Huber Bertalantól, a megyei tanács osztályvezetőjétől.

Csongrád megyében az MSZP hat ingatlant tartott

meg magának. A helyi tanácsoknak összesen 248 millió forint értékű épületet adott át (ezek használati értéke megközelíti az egymilliárd forintot). A kormány döntése értelmében a megyei tanács márciusi ülésén 60 vagy 59 volt MSZMP körzeti pártszékház hasznosításáról dönthet. A számok jelezte bizonytalankodás a szegedi Victor Hugo utcai épület használati joga körül kérdőjelekre utal. Az épület ugyanis eddig nem szerepel azon a listán, melyen azokat az ingatlanokat sorolták föl, amelyekről az MSZP lemondott, de azon sem, amin a párt működéséhez szükségesnek tartott épületek vannak. Információink szerint a Victor Hugo utcai épületben helyet kapott az MSZP vállalat, a megyei lapkiadó egy részlege, továbbá egy MSZMP-alapszervezet, s ott van a nemzeti jelzővel megkülönböztetett kisközpont országos központja is. A helyiségek használati jogára a városi tanács tart igényt. Március elejéig tisztázni kell ezen ingatlan sorsát, ugyanúgy, mint a Tábor utcai volt „pártos” orvosi rendelő, s a megyei tanács épületében kialakított pártgarázs tulajdonjogát is.

A pártvagyon körüli helyi osztozkodás másik vitapontja az újszegedi oktatási igazgatóság. Erről még nem született kormányzati döntés, ám a Művelődési Minisztérium és a szegedi tanács — úgy tűnik — egyetért abban, hogy a SZOTE és a tanárképző főiskola közösen használja az épületet.

A munkásörvagyont „újraosztásáról” másképpen intézkedtek. A Pénzügyminisz-

térium januárban létrehozta az Állami Fejlesztési Intézetet, melynek feladatul szabtta, hogy tisztázza a munkásörök által használt épületek tulajdonjogát, majd hasznosítsa, értékesítse az ingatlanokat. A február 1-jei Magyar Hírlapban olvashatuk azt a pályázati felhívást, melyben 32 volt munkásör-székház értékesítését hirdették meg. A listán megyénkből csak a hőmezővársárhelyi négyszintes irodaépület szerepelt. Mi lesz a szegedi Tábor utcai volt megyei munkásör-parancsnokság és a Komócsin téri egység-parancsnokság épületével, miért állnak üresen? Mint Majtényi Gábor, az Állami Fejlesztési Intézet vezetője elmondta, a 140-150, munkásörök által használt épület közül csak a pályázatban meghirdetett 32 tulajdonjoga tisztázott. A két szegedi ingatlan az MSZMP és a munkásörök közös bevonása volt, így előbb tisztázni kell a végleges hasznosítás lehetőségeit, legkésőbb a félév végéig. Addig is mód van azonban egy olyan ideiglenes bérleti szerződés megkötésére, mely december 31-ig szól, két hónapos felmondási határidővel. Minden igénybejelentést örömmel fogadnak.

Lassan halad a volt párt-és munkásörvagyon társadalmasítása. Tisztázatlanok a jogi viszonyok, hiányoznak jogszabályok, a választási kampány közepette bizonytalankodnak, késedelmeskednek a döntéshozók. A lényeg az azonban nem tereledhet el a figyelem: közösségi tulajdon legyen a volt párt- és munkásörvagyon.

Újszászi Ilona

Tisztet áldoz a népfront

Régi tömegszervezetek egész sora karcsúsodik manapság, s ebből a népfront sem maradhat ki. Egy éve még 26 fő-, illetve 9 részfoglalkozású, fizetett alkalmazottja volt. Ez városonként körülbelül 3 embert — titkárt, adminisztrátort, takarítót — jelentett, s ehhez jött még a szegedi, illetve maga a megyei apparátus. Nyolcmillió forintból gazdálkodtak az elmúlt évben, az összeg egyik fele az alkalmazottak fizetésére, a másik a helyiségbérletekre, az egyéb dolgokra, illetve mozgalmai kiadásokra ment.

A decemberi Parlament félmilliárd forintot szavazott meg a társadalmi szervezetek, egyesületek — például mozgáskorlátozottak, nemzetiiségek, bélyeggyűjtők stb. — támogatására. Ebből az összegből a népfront, mint legnagyobb, 125 milliót kapott. Országosan ezt kell beosztani a tavalyi 340 millió forinttal szemben. Időközben, december végén, tulajdonképpen a végső elosztást megelőzően — azt előre becsülve — érkezett „főntől” egy levél. Ebben utasították a megyei szervezeteket az elmúlt évi bérkeret 65 százalékos csökkentésére. Lehet, hogy erre a levélre nem is lett volna szükség, hiszen nyolcmillió forint helyett 2,5-ből mozgalmat csinálni amúgy sem lehet ennyi főfoglalkozásúval. (Hőmezővársárhelyen egy hónapra csak a helyiség bérleti díja maga húszezer forint.)

A rendelkezésre álló, havi 110 ezer forintos bérkeret egyelőre nyolc teljes és két részmunkaidőst bír el. Hogy e keret közel 700 ezer forintra rúgó éves közterhe milyen forrásból származik majd, nem sikerült kiderítenünk. A „sakkozás” december végén kezdődött el, ekkor mentek ki ugyanis az első felmondólevelek. Abban a kérdésben, hogy ezeket azok kapták-e, akikre tényleg nincs szükség, illetve a maradék nélkülözhető-e, megoszlanak a vélemények.

Ma négy városban nincs főállású titkár, van viszont egy kisebb szegedi és megyei apparátus. Ez utóbbi kettő külön-külön működtetve felesleges — mondja a megyei népfrontelnök —, elég egy erősebb szegedi, amely ellátná a koordinációs feladatokat is. Az semmiképpen sem tartható, hogy a bérkeret közel kétharmadát elvigye a „megye”, s a maradékból meg boldoguljanak a városok, ahogy tudnak. Egy főállású népfrontosra minden városnak szüksége lenne. Ez a felvetés minimum tisztázást, áldozatokkal jár, s hogy személy szerint kiket érint, az a következő napokban dől majd el. Mindenesetre tegnap, a megyei elnökségi ülésen, első napirendi pontként a létszám-bér gazdálkodást tárgyalták.

K. A.

TDDSZ-küldöttgyűlés után

Minden párttól függetlenül

A Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete — amely (még a pártalamlam korszakában) egyike volt az első alternatív szervezeteknek — nemrégiben tartotta II. országos küldöttgyűlését. A közel ötezer tagot 206 alapszervezet tömörít; melyekben a legkülönbözőbb politikai pártok tagjai is megtalálhatók, sőt az (egyelőre még) SZOT-hoz tartozó Tudosz néhány tagja is. A megalakulásakor erőteljes ellenzéki szerepet vállaló TDDSZ jelenlegi helyzetéről, jövőbeni stratégiájáról kérdeztem két sze-

gedi küldöttet: Erdélyi Miklós tudományos segédmunkatársat (Szegedi Biológiai Központ) és Pintér Éva könyvtárost (JATE Filozófiai Tanszék).

— A küldöttgyűlés talán legfontosabb állásfoglalásának — mondotta Erdélyi Miklós — a pártsemlegesség deklarálását tartom. Ez nem is történthetett másként, hiszen sorainkban a legkülönbözőbb pártok tagjai, illetve pártönkivüliek is vannak: számos tagunk képviselőjeként indul az országgyűlési választásokon — persze nem a TDDSZ színeiben. Szakszervezetünk saját állásfoglalásait tehát minden párttól függetlenül hozza; ez egy olyan új platform, amely alkalmas arra, hogy a koalíciós kormányzásra való áttérés után működésünk alapját képezze.

— Másfél éve — a megalakuláskor — a TDDSZ-be belépni bátor tettek számított, néhány helyen retorziókkal is járt; ma már e szakszervezet is elfogadottá vált a különböző intézményekben. Megmaradt-e a többpártrendszer korszakában is a TDDSZ erősen politikai jellege?

— A felsőoktatásban dolgozók, a tudományos kutatóintézetek munkatársainak érdekvédelme alapvetően különbözik egy gyári munkás érdekvédelmétől. Elsősorban nem a magasabb bérért, a jobb körülményekért kell szakszervezetünknek küzdenie — bár ez is rendkívül fontos —, hanem azért, hogy a tudományos kutatásokra és a felsőoktatásra minél több pénz jusson, valamint hogy a tudományos kutatás irányítása európai szinten, a másutt jól működő módszerekkel történjen. Tudománypolitikával kell tehát foglalkoznunk; így óhatatlanul bekapcsolódunk — itt vázolt céljaink elérése érdekében — a mindenkori politikai küzdelmekbe.

— Milyen más fontos kérdésekben foglalt állást a küldöttgyűlés?

— A szakszervezet szerint sokkal drámaibb átalakulásra van szükség a tudományos élet irányításában, mint azt például az akadémiai törvénytervezet tartalmazza. Az SZBK alapszervezetének álláspontja szerint az MTA — mint tudóstársaság — vajlon külön, s jöjjön létre külön akadémiai intézményhálózat, amelyet választott személyekből — kutatókból — álló testület irányít. A központi keretből vagy kü-

lönböző alapítványokból a kutatásra szánt pénzeszközöket elképzelésünk szerint — teljesen független kuratóriumoknak kellene elbírálniuk.

— Gondolom, hogy a SZOT-tal kapcsolatban is komoly vita folyt, milyen álláspontot alakított ki a TDDSZ?

— Egyértelműen elítéltük a SZOT vagyonátmentési „akcióját” — mondja Pintér Éva. — Általános volt az a vélemény, amely a SZOT által szervezett, nemrégiben lezajlott budapesti tüntetést a szociális demagógia egyik megnyilvánulási formájának ítélte. Ugyanakkor a küldöttek arról számoltak be, hogy az egyes munkahelyeken — „helyi szinten” — nagyon jól együtt tud működni a TDDSZ a „hagyományos” szakszervezetekkel.

— A felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek „elbírálása” sok kérdésben gyökeresen különbözik. Mi erről a TDDSZ véleménye?

— Jó volna, ha a kutatókat és az egyetemi, főiskolai oktatókat egységesen kezelnék — hangsúlyozta többször is a küldöttgyűlésen. A TDDSZ javaslata szerint minden felsőoktatási intézményt egyenrangúként kell kezelni (a jelen helyzet nem ezt tükrözi); például egy adjunktus minimális alapbérének — életkorától és tudományos fokozatától függően — az ország minden felsőoktatási intézményében azonosnak kellene lenni. Az egyéni teljesítményt e minimum fölött honorálják!

— A TDDSZ-tagság körében milyen jelenleg a hangulat? Mit várnak a jövőben e sok tekintetben „úttörő” szakszervezettől?

— Sokaknak az a véleményük, hogy az országgyűlési választások után kell dönteni a helyi TDDSZ-szervezetek sorsáról, mások azt állítják, hogy ez tulajdonképpen „pesti” szakszervezet, amely igazán eredményesen vidéken nem képes működni; megint mások attól tartanak, hogy kialakulóban van egyfajta elitizmus a társadalmunkban, melynek megvalósulásához a TDDSZ is hozzájárul. Mindenesetre ez a küldöttgyűlés megerősítette azt a nézetet, hogy a TDDSZ igen karakteresen képviseli a tudományos kutatókat, az egyetemi és főiskolai dolgozókat; s törekvéseinek középpontjában a tudomány minél nagyobb megbecsülésének igénye áll.

Sandi István

Hitelkulissza

Az MNB ügyvezető igazgatója megmagyarázza:

- Mire kell az új meg új kölcsön?
- Mennyi is az az adósság?
- Mennyi tartalék kellene?
- Lesz-e pénz törlesztésre és kamatra?

Hitel, tőke, kamat, pénzpiac — mind-mind olyan fogalmak, amelyekkel naponta találkozunk. A közvélemény egyre érzékenyebben követi a gazdasági eseményeket, sokkal érzékenyebben reagál minden, gazdasággal kapcsolatos hírré, információra, mint korábban. Megnövekedett adósságállományunk kapcsán sok szó esik a külföldi hitelfelvételről, ám azok felhasználásáról már kevesebbet tudunk.

■ Tulajdonképpen mi a lényege a külföldi hitelfinanszírozásnak, hogyan működik ez a piactegységokban, illetve hazánkban — kérdeztük dr. Harsányi Frigyeszt, a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatóját.

— Külföldről hitelt akkor kell felvenni egy országnak, ha a folyó fizetési mérlegében nincs meg az egyensúly. Tehát többet költ, mint amennyi a bevétele. A nyugati piactegységokban szintén vesznek fel devizát a bankok, s gondoskodnak arról, hogy a pénz hatékonyan kerüljön meg. A központi bank ezekben az államokban felügyel, ellenőrzi, esetenként beavatkozik, megemeli a kamatokat vagy leértékeli a hazai valutát. Magyarországon ezeket a banki kiegyenlítő mechanizmusokat politikai presztizsok miatt nem alkalmazták hosszú időn keresztül, s egyre több kölcsönt kellett külföldről felvennünk.

■ Mire fordítják a felvett hiteleket?

— Először is: a kamatot, valamint a lejárt kölcsönök egy részét minden évben fizetni kell, különben fizetési képzetlenné válik az ország. Tehát az adósságszolgálat mindig prioritást élvez. A másik nagy terület az importfinanszírozás. Az MNB köteles forintért a vállal-

atoknak az importtervezéshez valutát biztosítani. Magyarországon központi devizakassza van, ha nincs elég devizája az MNB-nek, akkor felveszi hitel formájában.

■ Az ön véleménye szerint az elmúlt években miért misztifikálódott a hitelfelvétel, felhasználással kapcsolatos kérdéskör?

— A külföldi kölcsönfelvételekről a közvélemény az elmúlt egy évet leszámítva gyakorlatilag semmit sem tudott. A misztifikáció nyilvánvalóan innen ered. Magyarországon a hetvenes évek elején alapoztuk meg a külföldi adósság alapját.

A gazdasági vezetés hazánkban mindig azt mondta, csak ezt az évet ússzuk meg, jövőre pedig megállítjuk az adósságnövekedést. Ez a politikai mentalitás vezetett a mostani, közel 20 milliárdos adósságállományhoz.

■ Brüsszelben nemrégiben jelentették be, hogy 1 milliárd dolláros kölcsönt kapunk a Közös Piacból. Kötött vagy szabad felhasználású pénzről van szó?

— Áthidaló jellegű hitelt ad az EKG, a pénzt a szerkeztálatalkitáshoz lehet felhasználni. Ötszázmillió dollárt kapunk a Közös Piac-

tól, az összeg másik felét a 24 OECD-állam adja. Pénzügyi tevékenység, a fizetési mérleget javító kölcsönről van szó. Hosszú távon azonban csak akkor van értelme, ha tényleg a struktúráváltáshoz használjuk fel.

■ A 400 millió dollárból mennyit használunk fel adósságszolgálatra az idén?

— Így külön nem pántlikazzuk a pénzeket, nem is lehet. Idén ugyanannyi a törlesztendő, mint tavaly: 1,7 milliárd dollár plusz 1,5-1,6 milliárd dollár kamat. Ebből 800 milliót lefedez az exporttöbblet, és 200-300 millió lehet a turizmusból származó többlet. Az 1,7 milliárd dollárhoz tehát 500-600 millió le nem fizetett kamatrész jönne hozzá, tehát összesen 2,3 milliárd dollár a mérleghiány 1990-ben.

Tartalékaink kétszáz-háromszáz millió dollárra csökkentek tavaly — így ezt is fel kell tölteni. Az idei felvételi terv 2,5 milliárd dollár. Ehhez a Valutalapból 200 milliót, a Világbanktól 300-400 milliót kapunk, körülbelül 200 millió vállalati tőkebevonással számolunk, 800-900 millió dollárt várunk az idei költségvetésből. A maradék pénzt, 600-800 mil-